

บทที่ 7

ดัชนีปริจเฉทในระนาบโครงสร้างผลัด

ระนาบโครงสร้างผลัดเป็นองค์ประกอบของปริจเฉทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ การรับผลัดในการพุดที่เกิดขึ้นในกระบวนการการถ่ายทอดสารระหว่างผู้ร่วมสถานการณ์การสื่อสาร มีองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ หน่วยผลัดในการพุดซึ่งมีองค์ประกอบย่อยที่เรียกว่า หน่วยย่อยในผลัด และระบบการรับผลัดในการพุด

ในการศึกษาดัชนีปริจเฉทในภาษาไทยขัณภูมินี้ ผู้วิจัยพบว่า มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับระบบรับผลัดในการพุด 5 กระบวนการคือ

1. การเริ่มผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเริ่มพุดขึ้นมาโดยถือว่าผู้ใดพุดก่อนก็มีสิทธิ์ในผลัดนั้น ผู้ที่เริ่มผลัดก่อนจะสามารถพุดได้จนจบความที่ต้องการ และมีสิทธิ์เลือกว่าผู้พุดคนต่อไปจะเป็นใคร จากนั้นผู้อื่นจึงมีสิทธิ์พุดโดยรับผลัดในการพุดมาเป็นของตน ตำแหน่งเปลี่ยนผลัดในการพุดได้ที่เรียกว่า จุดพึงเปลี่ยนผลัด ในการเริ่มผลัดอาจเป็นการพุดเพื่อเริ่มการสนทนา การพุดหลังจากเกิดความเจียบรรพะระหว่างการสนทนา หรือการพุดเพื่อเปลี่ยนประเด็นในการสนทนา

2. การดำเนินผลัด แบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท

การดำเนินผลัดแบบรักษาสถิตไว้กับผู้พุดเอง หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นผู้ที่กำลังพุดอยู่ในขณะนั้นไม่ยอมส่งผลัดในการสนทนาให้แก่ผู้อื่น แม้ว่าจะถึงตำแหน่งที่สามารถเปลี่ยนตัวผู้พุดได้แล้วก็ตาม อาจเนื่องมาจากผู้พุดยังพุดไม่จบความแต่ในขณะที่กำลังเรียบเรียงเนื้อความที่จะกล่าวต่อไป ผู้พุดก็ไม่ยอมให้ผู้อื่นมาชิงผลัดไปได้โดยการจองผลัดไว้ เป็นการแสดงให้เห็นผู้อื่นทราบว่า แม้จะยังไม่กล่าวสิ่งใดแต่ก็ไม่ส่งผลัดให้ใคร

การดำเนินผลัดแบบส่งผลัดให้ผู้อื่น หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งได้รับเลือกจากผู้พุดให้เป็นผู้มีสิทธิ์ในการพุดเป็นคนต่อไปหรือมีโอกาสพุด ณ จุดพึงเปลี่ยนผลัด แต่ไม่ยอมใช้สิทธิ์หรือโอกาสนั้นโดยการตอบสนองแสดงการรับผลัดแต่ไม่ใช้ผลัด และส่งผลัดนั้นกลับคืนไปยังผู้พุดคนเดิมให้กล่าวต่อไป

3. การส่งผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นผู้ที่กำลังพุดหรือมีสิทธิ์ในผลัดอยู่ในขณะนั้นพร้อมที่จะส่งผลัดในการพุดให้แก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่น เนื่องจากผู้พุดพุดจนจบความตามที่ต้องการแล้ว โดยการส่งผลัดนั้นผู้พุดจะเลือกว่าใครมีสิทธิ์เป็นผู้พุดคนต่อไปหรือไม่ก็ได้

4. การขัดจังหวะผลัดหรือการชิงผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาซึ่งไม่มีสิทธิ์ในผลัดกล่าวแทรกขึ้นมา ในขณะที่ผู้พูดคนอื่นกล่าวยังไม่ทันจบความทำให้เกิดการพูดซ้อนขึ้น เนื่องจากมีความต้องการจะชิงผลัดในการพูดมาเป็นของตน การกล่าวแทรกถือเป็นการขัดจังหวะผลัดในการกล่าวถ้อยของผู้ที่มีสิทธิ์พูดอยู่ในขณะนั้น เพราะในแต่ละช่วงของการสนทนาจะมีผู้พูดหรือผู้ที่มีสิทธิ์ในการพูดเพียงคนเดียว การขัดจังหวะผลัดอาจเกิดขึ้นทั้งการขัดจังหวะผลัดของผู้อื่นและการขัดจังหวะผลัดของตัวเอง เนื่องจากผู้พูดต้องการแก้ไขคำพูดของตนเองเป็นได้

5. การรับผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเริ่มพูด ณ จุดที่เปลี่ยนแปลงผลัดได้ โดยการพูดนั้นเป็นการกล่าวถ้อยเพื่อตอบสนองคำกล่าวของผู้อื่นหรือผลัดในการสนทนาที่เกิดขึ้นมาก่อน หรือเป็นการกล่าวถ้อยเมื่อได้รับเลือกให้เป็นผู้พูดคนต่อไป

7.1 หน้าทีหลักและหน้าที่รองของดัชนีปริจเฉทในระนาบโครงสร้างผลัด

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ดัชนีปริจเฉทซึ่งทำหน้าที่หลักในระนาบนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ดัชนี ได้แก่ nl' $aw'la'$ $a:$ $\dot{x}:$ $e:$ $hə'$ $\dot{s}$ ซึ่งแสดงให้เห็นหน้าที่ย่อยในระนาบนี้ 4 หน้าที่คือ

หน้าที่แสดงการเริ่มผลัด แสดงด้วยดัชนีปริจเฉท nl' $aw'la'$

หน้าที่แสดงการดำเนินผลัด แสดงด้วยดัชนีปริจเฉท $a:$ $\dot{x}:$

หน้าที่แสดงการขัดจังหวะผลัด แสดงด้วยดัชนีปริจเฉท $e:$ $hə'$

หน้าที่แสดงการส่งผลัด แสดงด้วยดัชนีปริจเฉท $\dot{s}$

7.1.1 ดัชนีปริจเฉททำหน้าที่หลักแสดงการเริ่มผลัดในการพูด

7.1.1.1 nl' เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการเริ่มผลัด

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้เสนอความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และแสดงเจตนาขอความสนใจมายังตัวผู้พูดในระนาบโครงสร้างวัจนกรรม

nl' แสดงการเริ่มผลัดของผู้พูด เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าผู้พูดต้องการสิทธิ์ในผลัดนั้น อาจเป็นการพูดเพื่อเริ่มการสนทนา การพูดหลังจากเกิดความเงียบระหว่างการสนทนาหรือการพูดเพื่อเปลี่ยนประเด็นในการสนทนา นอกจากนั้นยังทำหน้าที่รองแสดงเจตนาขอความสนใจจากผู้ฟังให้มุ่งมายังผู้พูดในฐานะที่เป็นผู้เสนอความ เพื่อเป็นการเตรียมผู้ฟังให้พร้อมที่จะรับฟังคำกล่าวของผู้พูดในลำดับต่อไป

ตัวอย่าง (84) บทสนทนา "สนทนาประสาหญิง" (บรรทัดที่72-77)

B: cap¹ khaw² jat⁴, khaw² ka² loŋ⁴, fi:əŋ⁴ ka² paj⁵ pho:¹ fi:əŋ⁴, =

จับ ข้าว ยัด ข้าว ก็ ลง กลับ ก็ ไป ทาง กลับ

A: ɛ:m⁴: bo³:

B: khaw² ka² loŋ⁴ pho:¹ khaw², to:ŋ² saŋ⁴ ka¹ so:p², to:ŋ⁴ tem⁵ le:w³ la:k³.

ข้าว ก็ ลง ทาง ข้าว บรรจู้ ใส่ กระ สอบ บรรจู้ เต็ม แล้ว ลาก

A: ə:²:

A: ni³, le:w⁴-le:w⁴ phi:³ ji:⁴ paj⁴, paj⁴=
 ฟี ยี ไป ไป

ki:aw⁴ khaw² ni³, ca:ŋ¹ khon⁴ khaw⁵ bo².

เกี่ยว ข้าว จ้าง คน เขา หรือเปล่า

ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดใช้ ni³ เพื่อเป็นสัญญาณบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดต้องการใช้สิทธิในผลัดนั้น โดยการเริ่มผลัดของตน ณ จุดฟังเปลี่ยนผลัดได้ โดยไม่คำนึงว่าผู้ฟังกลัวความหรือไป เนื่องจากผู้พูดถือว่า ผู้ใดพูดก่อนยอมจะมีสิทธิในผลัดนั้น เป็นการพูดเพื่อเปลี่ยนประเด็นในการสนทนาหรือเริ่มประเด็นใหม่ในการสนทนาจากเรื่องเดิม คือ กรรมวิธีการสีข้าว มาสู่เรื่องใหม่ คือ การว่าจ้างคนงานเกี่ยวข้าว ผู้พูดใช้ ni³ ในฐานะเป็นผู้เสนอความ และแสดงเจตนาขอความสนใจจากผู้ฟังให้มุ่งมายังผู้พูดก่อนจะกล่าวด้วยคำใดต่อไป

7.1.1.2 aw⁴le¹ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการเริ่มผลัด

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้เสนอความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และแสดงเจตนาขอความสนใจให้เรื่องที่พูดในระนาบโครงสร้างวัจนกรรม

aw⁴le¹ แสดงการเริ่มผลัดของผู้พูดภายหลังจากเกิดความเงียบ การหยุดเว้นระยะระหว่างการสนทนาซึ่งเป็นจุดฟังเปลี่ยนผลัดได้ ผู้พูดกล่าวด้วยขึ้นมาในฐานะที่เป็นผู้เสนอความ ซึ่งเป็นหน้าที่รองประการแรกในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา โดยที่เนื้อความที่ผู้พูดจะกล่าวถึงหรือนำเสนอ เป็นเนื้อความที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรับทราบ เนื่องจากเป็นการกล่าวสรุปประเด็นสำคัญในการสนทนาที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้น หรือเป็นประเด็นเก่าที่ผ่านมาแล้ว จากเหตุผลดังได้กล่าวมา aw⁴le¹ จึงแสดงวัจนกรรมขอความสนใจให้เรื่องหรือประเด็นที่กล่าวถึงเป็นเรื่องสำคัญในระนาบโครงสร้างวัจนกรรมเป็นหน้าที่รองอีกประการหนึ่ง

ตัวอย่าง (85) บทสนทนา "มาแวะเยี่ยมเยียน" (บรรทัดที่ 405-406)
 B: $\underline{a}^2$, $\underline{la}^1$, $\underline{ka}^2$ tho: ma^1 bo tt^5 . $\underline{+}^2$, $\underline{aw}^1 \underline{la}^2$ lɛ: aŋ $khɔ: \eta^5$, =
 ไท มา ไม่ คิด เรื่อง ของ
 khun ja^3 $\underline{ni}^3$ $\underline{ko}^3$, khɛ: si^1 bo pen^5 jaŋ $\underline{dɔk}^2$.
 คุณ ย่า คง จะ ไม่ เป็น อะไร

การสนทนาตั้งแต่เดิมเป็นการสนทนาเกี่ยวกับอาการป่วยของคุณย่า แล้วเปลี่ยนมาเป็นเรื่องโทรศัพท์ และต่อมาผู้พูดก็ใช้ $\underline{aw}^1 \underline{la}^2$ เพื่อเริ่มผลิตในการสนทนาขึ้นอีกครั้งภายหลังจากเกิดความเงียบ ซึ่งเป็นจุดพึงเปลี่ยนผลิตได้ ผู้พูดกล่าวถ้อยขึ้นมาในฐานะที่เป็นผู้เสนอความโดยเนื้อความที่จะกล่าวถึงเป็นการสรุปประเด็นสำคัญหรือเรื่องราวที่ได้พูดกันมาก่อนหน้านี้แล้ว คือ สรุปว่าคุณย่าป่วยแต่คงไม่เป็นอะไรมาก และเนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรับทราบ $\underline{aw}^1 \underline{la}^2$ จึงแสดงวัจนกรรมขอความสนใจจากผู้ฟังให้มุ่งมายังเรื่องหรือประเด็นสำคัญดังกล่าวที่ผู้พูดกำลังจะนำเสนอ

7.1.2 ดัชนีปริจเฉททำหน้าที่หลักแสดงการดำเนินผลิตในการพูด

7.1.2.1 $\underline{a}^2$ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการดำเนินผลิตของผู้พูดเอง

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้เสนอความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดดังกล่าวไม่จบความในระนาบโครงสร้างวัจนกรรม

$\underline{a}^2$ แสดงการดำเนินผลิตของผู้พูดแบบรักษาผลิตไว้กับผู้พูดเอง ไม่ส่งผลิตให้กับผู้ร่วมสนทนาคนอื่นแม้ว่าจะถึงตำแหน่งเปลี่ยนตัวผู้พูดที่เรียกว่า จุดเปลี่ยนผลิตแล้วก็ตาม เนื่องมาจากผู้พูดยังพูดไม่จบความแต่จองผลิตไว้ในขณะที่คิดและเรียบเรียงเนื้อหาที่จะกล่าวต่อไป $\underline{a}^2$ มีหน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้กล่าวถ้อยหรือดำรงบทบาทเป็นผู้เสนอความอยู่ในขณะนั้น และแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดกำลังใช้ความคิดและนึกถึงข้อความที่จะกล่าวต่อ ผู้พูดยังพูดไม่จบความ

ตัวอย่าง (86) บทสนทนา "นินทาภาเด" (บรรทัดที่ 345-347)

A: khu:¹, pu:⁶ pen¹ caŋ¹ dai:⁵?

le:⁵.

ครู ปุ้ย เป็น อย่างไร

C:

khun¹ khu:¹ pu:⁶ ka² bo⁴ hen⁵. pha:⁴ =
คุณ ครู ปุ้ย ก็ ไม่ เห็น พา

kan⁵ sup⁴ sip⁴ la:²,

กัน ชุบ ชิบ

A:

le:², lew⁴ lo:ŋ¹ li:an⁴ pu:⁶ naj⁴ | ho:ŋ² pu:⁶ mi:⁴ cak¹ khon⁴.
โรงเรียน ปุ้ย ใน ห้อง ปุ้ย มี ที่ คน

C:

xi:², bo² bo² hu:³, jaŋ⁵ bo¹ dai:³ nap¹.
ไม่ ไม่ รู้ ยัง ไม่ ได้ นับ

ในตัวอย่างนี้เป็นการสนทนาระหว่างนางสาว A กับ หลานสาว C เนื่องจาก C เป็นเด็กชื้ออายุ A จึงต้องคอยป้อนคำถามให้ C ตอบตลอดเวลา โดยคำถามจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนของ C

จากบทสนทนาจะเห็นได้ว่า เมื่อ C ตอบคำถามแรกของ A แล้ว C ปลอ่ยให้เกิดการหยุดเว้นระยะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นจุดพึงเปลี่ยนผลัดได้ A เข้าใจว่า C ตอบคำถามจบแล้วจึงจะถามคำถามใหม่ต่อไปอีก แต่เนื่องจาก A กำลังใช้ความคิดและนึกถึงคำถามที่จะถามต่อยังไม่ได้ ผู้พูดจึงใช้ le:² แสดงการดำเนินผลัดของผู้พูดแบบรักษามลัดไว้กับตัวผู้พูดเองไม่ส่งผลัดให้ใครเป็นหน้าที่หลัก ส่วนหน้าที่รอง le:² แสดงว่าผู้พูดกล่าวถ้อยในฐานะที่เป็นผู้เสนอความ คือ เป็นผู้ถามคำถามนั่นเอง และนอกจากนั้นยังแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่าจะยังไม่กล่าวถ้อยคำใดในขณะนั้น แต่ยังมีสิ่งที่จะกล่าวต่อ ผู้พูดยังพูดไม่จบความ

ตัวอย่าง (87) บทสนทนา "มาแวะเยี่ยมเยียน" (บรรทัดที่ 531)

C: a:⁵ wan⁵ ka² pen⁵ khon⁴ di:⁵ de:⁴ kha:², ta:m² pa⁴ ka² xi⁴ ni:², =

อา วัน ก็ เป็น คน ดี ตาม ปรก ดี

xi:m², a:⁵ wan⁵ pen⁵ khon⁴ thi:, so:j¹ lɛ:⁵ phi:¹ no:ŋ³ di:⁵,

อา วัน เป็น คน ที่ ช่วย เหลือ พี่ น้อง ดี

ในตัวอย่างนี้ xi:m² ก็แสดงหน้าที่หลักและรองเช่นเดียวกันกับตัวอย่างที่ผ่านมา ผู้พูดใช้ xi:m² แสดงการดำเนินผลัดของผู้พูดเองในขณะที่กำลังใช้ความคิดเรียบเรียงสาระที่ต้องการจะ

กล่าวต่อไปจากเดิม เป็นการจงใจไม่ให้ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นนำผลัดในการพูดไปใช้ และในขณะที่กำลังสนทนานั้น ผู้พูดเป็นผู้เล่าความเกี่ยวกับคนชื่อ วัน จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้พูดใช้ ๕:๓ ในฐานะที่เป็นผู้เสนอความ เพื่อบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดยังมีสิ่งที่จะนำเสนอต่อไปอีกให้รอฟังต่อไป

7.1.2.2 ๕:^๓ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการดำเนินผลัดของผู้ฟัง

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้สนองความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังพูดต่อไปในระนาบโครงสร้าง

๕:^๓ แสดงการดำเนินผลัดของผู้พูดแบบส่งผลัดให้ผู้อื่นกล่าวต่อไปถึงแม้ว่าการสนทนาจะดำเนินมาถึง ณ จุดที่เปลี่ยนแปลงผลัดได้แต่เนื่องจากในขณะนั้นผู้พูดยังไม่ปรารถนาที่จะกล่าวถ้อยคำใด จึงแสดงการตอบสนองเป็นการรับผลัดแต่ไม่ใช้สิทธิในผลัดนั้น การกระทำดังกล่าวทำให้เกิด จุดที่เปลี่ยนแปลงผลัดได้อีกครั้ง เปิดโอกาสให้ผู้พูดคนเดิมกล่าวต่อไปและเนื่องจากผู้พูดใช้ ๕:^๓ ในการตอบสนองผลัดที่เกิดขึ้นก่อน ๕:^๓ จึงมีหน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้สนองความและแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ถึงแม้จะไม่กล่าวถ้อยคำใดแต่ก็ยังคงให้ความสนใจในสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวอยู่ และยังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังกล่าวต่อไป

ตัวอย่าง (88) บทสนทนา "ศัพท์เพหะ" (บรรทัดที่ 208-211)

B: khaw⁵ het¹ mɛ:aj¹ maj¹ me:⁴, kha:j³ kha:j³ wa¹ khaw⁵ kha¹ ja:j⁵ =
เขา ทำ เมือง ใหม่ คล้าย คล้าย ว่า เขา ข ยาย
an² nla², jaŋ⁴ ba:n³ haw⁴ nla² phu:ak³, sa¹ tha:n⁶ thi:³ la:t³ =
อัน เนีย อย่าง บ้าน เรา เนีย พวก ส ถาน ที่ ราช

A: ๕:⁵.

B: sa¹ka:n⁵ ne:² phi:³. kha¹ ja:j⁵ ɔ:k² paj¹ kha:² no:k² ne:².

การ ที่ ข ยาย ออก ไป ช่าง นอก

A: ๕:^๓. ๕:^๓.

ในตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดใช้ ๕:^๓ แสดงการดำเนินผลัดของผู้ฟัง กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้ฟังกล่าวต่อไปถึงแม้ว่าการสนทนาจะดำเนินมาถึง ณ จุดที่เปลี่ยนแปลงผลัดได้หลายต่อหลายครั้ง และผู้พูดก็มีสิทธิใช้ผลัดในการพูดได้ อาจเนื่องมาจากผู้พูดยังไม่เกิดความสงสัยหรือไม่ต้องการจะกล่าวอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้พูดกำลังกล่าวอยู่ในขณะนั้น และในฐานะที่ผู้พูด

เป็นผู้ฟังความหรือเป็นผู้สนองความ ผู้พูดจึงใช้ ๕: แสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบ ว่า ให้ผู้ฟังซึ่งเป็นผู้เสนอความกล่าวต่อไป ผู้พูดยังคงรับรู้และให้ความสนใจในสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวอยู่

7.1.3 คัชณีปริจฉะทำหน้าที่หลักแสดงการขัดจังหวะผลัดในการพูด

7.1.3.1 ๕: เป็นคัชณีปริจฉะแสดงการขัดจังหวะผลัด

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้สนองความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และแสดงเจตนาขอผลัดในการพูดจากผู้ฟังในระนาบโครงสร้างวัจนกรรม

๕: แสดงการขัดจังหวะผลัดของผู้พูดคนอื่นซึ่งกำลังกล่าวด้วยในฐานะที่เป็นผู้เสนอความอยู่ในขณะนั้นทำให้เกิดการพูดซ้อนกันขึ้น ผู้พูดกล่าวแทรกขึ้นมาเนื่องจากต้องการชิงผลัดของผู้พูดคนอื่นมาเป็นของตน ๕: มีหน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้สนองความเนื่องจาก ผู้พูดกล่าวด้วยคำออกมาในขณะที่คนดำรงบทบาทเป็นผู้ฟัง และแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดมีเรื่องจะกล่าวและต้องการใช้ผลัดในการพูด แม้ว่าผู้ฟังจะยังคงกล่าวไม่จบความเป็น การขอลิขิตหรือขอผลัดในการพูดจากผู้ฟัง

นอกจากจะขัดจังหวะผลัดในการพูดของผู้อื่นแล้ว ในบางบริบทผู้พูดใช้ ๕: ในการขัดจังหวะการพูดของตัวเอง เพื่อแก้ไขคำพูดที่กล่าวออกมาผิดๆ ในกรณีเช่นนี้ผู้พูดทำตัวเสมือนเป็นผู้ฟังหรือผู้สนองความและกล่าวขัดจังหวะเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พูดได้พิจารณาคำพูดของตนเองอีกครั้ง

ตัวอย่าง(๘๙) บทสนทนา "สนทนาประสาหญิง" (บรรทัดที่72-77)

B: mi: lot¹ si: si:⁵, cap¹ khaw² jat⁴, cap¹ khaw²-jat⁴, khaw² ka² loŋ⁴, =

มี รก สี จับ เข้า ยัด จับ ข้าว ยัด ข้าว ก็ ลง

A:

๕:m⁴:

B: fi: aŋ⁴ ka² paj⁵ pho: fi: aŋ⁴,

khaw² ka² loŋ⁴ pho: khaw², to: ŋ² saŋ⁴ =

เปลือก ก็ ไป พอ เปลือก ข้าว ก็ ลง พอ ข้าว บรรจุ ใส่

A:

bo²:

B: ka¹ so: p², to: ŋ⁴ tem⁵ le: w³ la: k³.

กระ สอบ บรรจุ เต็ม แล้ว ลาก

A:

๕:,

ni³, le: w⁴ - le: w⁴ phi: ji: paj⁴, paj⁴ =

ผี ยี่ ไป ไป

ki: aw⁴ khaw² ni², ca: ŋ¹ khon⁴ khaw⁵ bo².

เกี่ยว ข้าว จ้าง คน เขา หรือเปล้า

B:

ca: ŋ³
จ้าง

D:

ca:ŋ ³
จ้าง

ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดใช้ *e:*² แสดงการขัดจังหวะผลัดในการพูดของผู้ฟังซึ่งกำลังกล่าวด้วยคำอยู่ในฐานะที่เป็นผู้เสนอความอยู่ในขณะนั้น ผู้พูดกล่าวแทรกขึ้นมาเนื่องจากต้องการชิงผลัดมาเป็นของตน และต้องการบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดขอสิทธิ์และขอผลัดในการพูดจากผู้ฟัง เพื่อนำเสนอประเด็นใหม่ในการสนทนา และต้องการเปลี่ยนบทบาทจากผู้เสนอความเป็นผู้เสนอความ

ตัวอย่าง (90) บทสนทนา “มาแวะเยี่ยมเยียน” (บรรทัดที่ 401-403)

B: e:t⁴ , *e:*² , wan⁴ tho:⁴ la⁴ sap² ma:⁴ bo:k² wa:³ , e:t⁴ tho:¹ ma:⁴ mɛ:³ khɛ:⁴ ni:³ ,
 แอ็ด วัน ไท ศัพท์ มา บอก ว่า แอ็ด ไท มา เมื่อ คิน นี้

ในตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นการใช้ *e:*² ในการขัดจังหวะผลัดในการพูดของผู้พูดเอง ในกรณีเช่นนี้ผู้พูดทำตัวเสมือนเป็นผู้เสนอความ และกล่าวขัดจังหวะเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พูดได้หยุดคิดพิจารณาและแก้ไขคำพูดของตนเองว่า แอ็ดไม่ใช่คนที่ไทศัพท์มาเมื่อคินนี้ แต่เป็นวัน

7.1.3.2 *hef*¹ เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการขัดจังหวะผลัด

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้เสนอความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา และแสดงเจตนาแย้งความในระนาบโครงสร้างวัจนกรรม

*hef*¹ แสดงการขัดจังหวะผลัดทั้งของผู้พูดคนอื่นและขอตัวผู้พูดเองเช่นเดียวกันกับ *e:*² คือ ขัดจังหวะผลัดของผู้อื่นเพื่อชิงผลัดมาเป็นของตนเป็นการบอกให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดมีเจตนาขอสิทธิ์หรือขอผลัดในการพูดจากผู้ฟัง ขัดจังหวะผลัดของผู้พูดเองเพื่อแก้ไขสิ่งที่ตนได้กล่าวออกมาอย่างผิดๆโดยที่ผู้พูดทำตัวเสมือนเป็นผู้ฟังและกล่าวแย้งคำพูดของตัวเองและไม่ว่าจะเป็นการขัดจังหวะผลัดของใครผู้พูดคนอื่นหรือผู้พูดเอง ผู้พูดก็กล่าวด้วยในฐานะเป็นผู้เสนอความทั้งนั้น

ตัวอย่าง (91) บทสนทนา “มาแวะเยี่ยมเยียน” (บรรทัดที่ 418-423)

C: cɛt⁴-cɛt⁴ sɪp⁴ pɛ:t² khe:ŋ³ .

เจ็ด เจ็ด สิบ แปด ครั้ง

D:

ko:n⁴ khun⁴ na:³ .

ก่อน คุณ นี้

B:

pi:¹ la⁴ ka:⁵ .

ปี ระ กา

D: ko:n⁴ khun⁴ na:³.

ก่อน คุณ น้า

B:

ko:n⁴, sip² so:ŋ⁵ pl:⁵ nan³ le², ko⁴ pe:t² sip² cet⁴, =

ก่อน สิบ สอง ปี นั้น แปด สิบ เจ็ด

phun³ na², he².

นุ่น

ในตัวอย่างนี้ผู้พูดใช้ he² เพื่อชัดเจนถึงผลัดในการพูดของคนเองทันทีที่ถูกคิดขึ้นมาได้ว่า สิ่งที่คุณได้กล่าวออกมาเป็นสิ่งผิด เพราะไม่น่าเป็นไปได้ที่คุณจะมียุถึง 87 ปี ผู้พูดกล่าวถ้อยในฐานะเสมือนอยู่ในฐานะผู้สนทนาหรือผู้ฟัง และกล่าวแย้งคำพูดของตัวเองว่าไม่เห็นด้วยให้พิจารณาใหม่ และเนื่องจากเป็นการชัดเจนถึงผลัดในการพูดของคนเองจึงไม่มีการพูดซ้อนเกิดขึ้น

7.1.4 ดัชนีปริจเฉททำหน้าที่หลักแสดงการส่งผลัดในการพูด

๑² เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการส่งผลัด

หน้าที่รองแสดงบทบาทของผู้พูดว่าเป็นผู้เสนอความในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา แสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดกล่าวจบความแล้วในระนาบโครงสร้างวัจนกรรม

๑² แสดงการส่งผลัดของผู้พูดให้แก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่น เนื่องจากผู้พูดกล่าวจบใจความที่ต้องการแล้ว โดยผู้พูดจะเป็นผู้เลือกว่าใครจะมีสิทธิ์พูดเป็นคนต่อไป ๑² มีหน้าที่รองแสดงว่าผู้พูดกล่าวถ้อยในฐานะที่เป็นผู้เสนอความ เป็นผู้มีสิทธิ์ในการพูดอยู่ในขณะนั้น แต่พร้อมที่จะส่งผลัดให้แก่ผู้อื่นซึ่งเป็นผู้สนทนาความกล่าวต่อ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปตามที่ผู้พูดบอกให้ทำ การที่ ๑² แสดงการส่งผลัดทำให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดได้กล่าวถ้อยคำซึ่งทำให้ผลัดของคนสมบูรณ์แล้วเท่ากับ ๑² แสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดพูดจบความแล้วด้วย

ตัวอย่าง(92) บทสนทนา "น้ำกับหลาน" (บรรทัดที่339-342)

A: waw³ du⁴, ๑², lew⁴, waw³ ne:¹ me⁴, phu:³ dej⁵ ja:k² waw³ jaŋ⁵ =

พูด เร็ว พูด น้อย ผู้ ไต่ อยาก พูด อะไร

tu⁴, me² pu:⁵.

ปุย

ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดใช้ u^2 แสดงการส่งผลัดในการพูดให้แก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่น เนื่องจากผู้พูดกล่าวจบใจความตามที่ต้องการแล้ว ผู้พูดกล่าวถ้อยในฐานะที่เป็นผู้เสนอความเพราะเป็นผู้มีสิทธิในการพูดอยู่ในขณะนั้น แต่พร้อมจะส่งผลัดให้แก่ผู้ฟังซึ่งเป็นผู้สนองความ กระทำตามที่ผู้พูดบอกให้ทำ u^2 จึงแสดงเจตนาบอกให้ผู้ฟังทราบว่า ผู้พูดพูดจบความแล้ว ต่อไปเป็นผลัดของผู้ฟัง

7.2 ตำแหน่งการปรากฏของดัชนีปริจเฉทในระนาบโครงสร้างผลัด

จากการศึกษาพบว่าดัชนีปริจเฉทซึ่งทำหน้าที่หลักในระนาบโครงสร้างผลัดมีการปรากฏในตำแหน่งต่างๆสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.3 สรุป

การแสดงผลที่หลักและหน้าที่รองของดัชนีปริจเฉทในระนาบโครงสร้างผลัดอาจสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงภาพรวมการเรียงหน้าทีขององค์ประกอบเสียงในระนาบโครงสร้างหลัก

ระนาบโครงสร้างหลัก			
การเริ่มหลัก	การดำเนินหลัก	การชิงหลัก	การส่งหลัก
ni ³	a: ²	o: ²	a ²
aw ⁵ la ¹	ɛ: ³	hej ³	

ตารางที่ 12 แสดงภาพรวมการเรียงหน้าทีขององค์ประกอบเสียงในระนาบโครงสร้างย่อย

หน้าที่หลัก	ดัชนีเรียงเลข	หน้าที่รอง			
		ระนาบโครงสร้างเนื้อความ	ระนาบโครงสร้างร้องกรณ	ระนาบการบ่งชี้ว่าสนทนา	ระนาบสถานะเนื้อหา
การเริ่ม หลัก	ni ³		ขอความสนใจจากผู้พูด	ผู้เสนอความ	
	aw ⁵ la ¹		ขอความสนใจให้เรื่องที่พูด	ผู้เสนอความ	
การดำเนิน หลัก	a: ²		บอกว่าเป็นใจบทความ	ผู้เสนอความ	
	ɛ: ³		บอกให้พูดต่อ	ผู้เสนอความ	
การชิง หลัก	o: ²		ขอหลัก	ผู้เสนอความ	
	hej ³		แย้งความ	ผู้เสนอความ	
การส่งหลัก	a ²		บอกจบความ	ผู้เสนอความ	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย